

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ФІНАНСИ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

підготовки бакалавра

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «ФІНАНСИ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ»
підготовки бакалавра

Розробник: Борисюк О. В, доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук,
доцент

Погоджено

Гарант ОПП
Митна справа та фінанси ЗЕД

Наталія ТКАЧУК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 7 від 12 січня 2026 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Митна справа та фінанси зовнішньоекономічної діяльності Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин / кредитів <u>150 / 5</u>		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Лекції 10 год
		Практичні (семінарські) 20 год
ІНДЗ: немає		Консультації 10 год
	Самостійна робота 110 год	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові: Борисюк Олена Володимирівна

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Контактна інформація: 095-58-73-507, borisjuk.lena@vnu.edu.ua.

Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Фінанси страхових організацій» складено з урахуванням можливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

Освітній компонент «Фінанси страхових організацій» допомагає студентам сформувати сукупність теоретико-методологічних та прикладних знань з питань організації та управління фінансами страхових компаній.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою вивчення освітнього компонента «Фінанси страхових організацій» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо організації, функціонування та управління фінансами страхових організацій, забезпечення їх фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності діяльності в умовах сучасного страхового ринку.

Завдання освітнього компонента:

- розкриття економічної сутності фінансів страхових організацій та їх ролі у фінансовій системі держави;
- вивчення особливостей формування, розміщення та використання фінансових ресурсів страховиків;
- опанування механізмів формування страхових резервів і забезпечення платоспроможності страхових компаній;
- засвоєння методів фінансового планування, бюджетування та прогнозування в страхових організаціях;
- набуття навичок фінансового аналізу діяльності страховиків та оцінювання їх фінансової стійкості;
- вивчення інвестиційної діяльності страхових організацій та управління інвестиційним портфелем;
- ознайомлення з особливостями оподаткування, фінансової звітності та державного регулювання страхової діяльності.

3. Soft skills.

Критичне та логічне мислення, вміння знаходити, працювати та інтерпретувати інформацію, саморозвиток, вміння вирішувати проблеми, системне мислення.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Фінансові ресурси страхових організацій. Страхові премії та доходи страхових організацій	28	2	4	20	2	О, Т, Д (10 б)
Тема 2. Витрати страхових організацій та фінансові результати	28	2	4	20	2	О, Т, Д (10 б)
Тема 3. Страхові резерви та їх фінансове забезпечення	28	2	4	20	2	О, Т, РЗ, ТР (10 б)
Тема 4. Фінансова стійкість і платоспроможність страхових організацій	28	2	4	20	2	О, Т, РЗ (10 б)
Тема 5. Фінансовий аналіз діяльності страхових організацій та фінансова звітність страхових організацій	28	2	4	30	2	О, Т (10 б)
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100 балів

Форма контролю*: поточне оцінювання (О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо), підсумковий контроль у формі модульних контрольних робіт (МКР) та іспиту.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з ОК Фінанси страхових організацій передбачає: підготовку до практичних занять – опрацювання лекційного матеріалу та самостійне опрацювання окремих тем (питань) освітнього компонента за допомогою рекомендованої літератури; розв’язання задач та тестових завдань; підготовку до усіх видів контролю.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється в межах поточного оцінювання на практичних заняттях, підсумкового контролю на модульних контрольних роботах та іспиті.

Питання і завдання для самостійної роботи, рекомендації щодо їх виконання містяться в методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи з ОК Фінанси страхових організацій.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані soft skills, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені з поважних причин заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка здобувач має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню поточних та контрольних завдань. Через об’єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) навчання може відбуватись в онлайн формі з використанням системи Moodle, Zoom, Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за погодженням із викладачем. У будь-якому випадку здобувачів освіти зобов’язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов’язаних із навчанням.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з ОК становить 100 балів. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до електронного журналу успішності і сумуються під час виставлення підсумкового бала з освітнього компонента.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в тому числа з використанням мобільних гаджетів), втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувачів є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників» (<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/Polozhennya-pro-plagiat-gruden-24.pdf>). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущення лекційних та практичних занять дозволяється лише за наявності об'єктивної причини (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), навчання за програмою подвійного диплома, працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)). У такому випадку навчання може відбуватися за індивідуальним графіком з використанням можливостей електронних курсів на платформі Moodle за погодженням із викладачем.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової оцінки не дозволяється. Заборгованість за поточним оцінюванням повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до заліку. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з поточного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії. У день складання заліку за основною сесією здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Повторне складання заліку з ОК допускається не більше як два рази з: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом їх валідації ([2024 Визнання резул татів ВНУ ім. Л.У. ред.pdf](#)). Перезарахування результатів навчання, одержаних у формальній, неформальній та інформальній освіті, розповсюджується на обов'язкові та вибіркові ОК.

Визнання результатів навчання шляхом перезарахування кредитів та результатів навчання з освітнім компонентом, отриманих у формальній освіті, здійснюється на підставі академічної довідки, залікової книжки здобувача освіти, додатка до диплому про попередню освіту. Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими за дуальною формою освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або на двох ОП.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом ОК за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво,

посилання тощо), які визначають тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але не пізніше 1 грудня та 1 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.
- участь в Global Money Week – до 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти з освітнього компонента розкриті у Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки (<https://hel1.your-objectstorage.com/vnustorage/s3fs-public/inline-files/2025-pro-potochne-i-pidsumk.otsinyuvannya.pdf>).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Формою підсумкового контролю з ОК Фінанси страхових організацій є семестровий залік, який виставляється за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом.

Якщо здобувач успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 60 балів, підсумкову оцінку він може отримати без складання заліку. Така оцінка виставляється в день проведення заліку. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості із заліку – 100 балів.

Питання для підготовки до заліку

1. Фінансові ресурси страхових організацій: сутність та особливості.
2. Фінанси страхових організацій: поняття та особливості.
3. Страхова компанія як суб'єкт фінансових відносин.
4. Джерела формування фінансових ресурсів страховика.
5. Страхові премії: економічна сутність та функції.
6. Страхові тарифи та їх структура.
7. Принципи тарифної політики страхової компанії.
8. Страхові резерви: призначення та економічна роль.

9. Класифікація страхових резервів.
10. Резерв незароблених премій та порядок його формування.
11. Резерв заявлених, але не виплачених збитків.
12. Резерв збитків, що виникли, але не заявлені (IBNR).
13. Особливості формування резервів зі страхування життя.
14. Власний капітал страхової організації та його склад.
15. Статутний капітал страховика та вимоги до його розміру.
16. Забезпечення платоспроможності страхової компанії.
17. Маржа платоспроможності страховика.
18. Фінансова стійкість страхових організацій.
19. Доходи страхової компанії та їх класифікація.
20. Витрати страхової компанії та їх склад.
21. Страхові виплати та страхові відшкодування.
22. Фінансовий результат діяльності страховика.
23. Прибуток страхової компанії та напрями його використання.
24. Інвестиційна діяльність страхових організацій.
25. Принципи розміщення страхових резервів.
26. Інвестиційний портфель страхової компанії.
27. Ризики інвестиційної діяльності страховика.
28. Перестраховання як метод управління фінансовими ризиками.
29. Фінансові відносини між страховиком і перестраховиком.
30. Вплив перестраховання на фінансову стійкість страховика.
31. Податки у діяльності страхових організацій.
32. Особливості оподаткування страхових операцій.
33. Фінансове планування у страховій компанії.
34. Бюджетування діяльності страховика.
35. Фінансовий контроль у страхових організаціях.
36. Внутрішній та зовнішній аудит у страхуванні.
37. Державне регулювання фінансів страхових організацій.
38. Органи нагляду за страховою діяльністю.
39. Фінансова звітність страхової компанії.
40. Аналіз фінансового стану страховика.
41. Показники ліквідності страхової компанії.
42. Показники рентабельності страхової діяльності.
43. Ризик банкрутства страхових організацій.
44. Фінансова санація та ліквідація страховиків.
45. Сучасні тенденції розвитку фінансів страхових організацій.

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

0-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Фінанси страхових організацій : у схемах і таблицях : навч. посібник / укл.: М.П.Федишин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 228 с.
2. Журавка О. С. Страхування: навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
3. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
4. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В. В. -Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
5. Борисюк О.В. Страхування: конспект лекцій. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2024. 156 с.
6. Борисюк О.В. Страхування: методичні рекомендації до практичних занять та виконання самостійної роботи. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025. 50 с.

Додаткова

1. Борисюк О. В. Розвиток медичного страхування в Україні із використанням зарубіжного досвіду. *Регіональна економіка та управління*. №1 (27) лютий 2020 с. 45-49.
2. Борисюк О.В., Дацюк-Томчук М.Б., Петриняк А.Я. Особливості продажу страхових продуктів в умовах цифровізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. № 2 (11) (2024). С.3-8. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/25091/1/borysiuk_2024.pdf.
3. Борисюк О.В., Ткачук Н.В. Моніторинг бізнес-процесів страховиків в умовах цифровізації. *Економіка, фінанси, право*, № 10, 2024.с. 84-88.
4. Борисюк О. В., Дацюк-Томчук М. Б. Позитиви та проблеми впровадження цифрових технологій в страховій діяльності. *Економіка та суспільство*. (68).2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-35>.
5. Борисюк О.В., Дацюк-Томчук М.Б. Телематичне страхування як драйвер управління страховою компанією в Україні. *Наукові перспективи*. №4(58), 2025. С. 464-473.
6. Борисюк О.В. Петриняк А.Я. Платформатизація страхового бізнесу як інструмент удосконалення страхового менеджменту в Україні. *Економіка та суспільство*, (74). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-17>.

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ). URL: <http://uainsur.com>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
4. Національний банк України веб-сайт. URL: www.bank.gov.ua.
5. Про акціонерні товариства : Закон України 27 липня 2022 р. № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.
6. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України 21 травня 2024 р. № 3720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text>.

7. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
8. Про фінансові послуги та фінансові компанії. Закон України від 14 грудня 2021 р. № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134>.
9. Цивільний кодекс України. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> .